

ŠTEV. 12

1-9-3-7

**STEFAN
V
B
E
L
S
T
E
F
A
N
S
K
I
L
E
T
N
I
K
X
L**

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARŠKEGA
DRUŠTVA

v

LJUBLJANI

Vsebina:

Odlikovanje Slovenskega čebelarkega društva	177	Opazovalne postaje	186
Kako napravim medico	177	Nekaj čebelarških spominov	187
Zakaj so bili kranjci poslikani	178	Društvene vesti	188
Iz prakse	181	Naše podružnice	189
Društvena čebelna plemenilna postaja	183	Novi grobovi	189
Kotiček za radovedneže	184	Drobir	190

Mali oglasi

Prodaj 50 kg prvovrstnega in garantiranega cvetličnega medu.
Cena po dogovoru. Tratnjek Davorin, šol. upr., Dol. Lendava.

Prodaj skoraj nov gramofon in 30 plošč ali ene koncertne citre eventuelno vsako zamenjam za dobra 2 A. ž. panja čebel. Prodaj tudi 10 kg ajdovca. Franc Vršič, Rožički vrh, p. Sv. Jurij ob Ščavnici.

Prodaj 300 kg finega ajdovca po 20.— din in 30 kg garantiranega pitanca po 25.— din.
Ernest Ballek, Gor. Petrovci, Prekmurje.

Opozorilo

članom ljubljanske podružnice

Za člane ljubljanske podružnice, ki ŠE NISO ali so LE DELNO poravnali članarino za leto 1937, so današnji številki priložene podružnične položnice. Prizadeti člani se naprošajo, da se jih poslužijo ter zaostanek čimprej nakazujejo, ker se poslovno leto približuje h koncu, ter je treba račune zaključiti do občnega zbora, kar naj se blagovoli glede roka nakazila zaostale članarine upoštevati.

Zato ne odlašajte z zaostalo članarino!

Naročnina (članarina) znaša letno Din 35.— (za inozemstvo Din 46.—).

Glasiło Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani
Izhaja mesečno. — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14

Številka 12

V Ljubljani, 1. decembra 1937

Letnik XL

Odlikovanje Slov. čebelarskega društva

Blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj je na dan svoje poroke z Njenim Veličanstvom kraljico Marijo odločil, da da Svoje priznanje vsakemu večjemu delu na moralnem, občeprósvetnem in državljansko-vzgojnem napredku naroda tako posameznih kakor združenih dobrohotečih ljudi. S tem ciljem je On ustanovil Svoj fond pod imenom Kraljev fond. Njegovo Veličanstvo kralj Peter II., ki je prevzel ustanovo Svojega vzvišenega roditelja, vzdržuje ta fond kakor ga je zamislil Njegov oče.

Uprava Kraljevskega fonda, ki je opolnomočena, da oživotvori to zamisel, se je prepričala, da dosedanje delo „SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA“ V LJUBLJANI ustreza zahtevam takega priznanja in zato ga odlikuje s **POHVALO**.

Uprava kraljevega fonda se nadeja, da bo ta nagrada odlikovanemu služila kot spodbuda za nadaljnje še uspešnejše delo v smislu želje Visokega Ustanovitelja.

Št. 6563, 8. junija 1937 v Beogradu.

Predsednik uprave kraljevega fonda, GAVRILOVIĆ.

Kako napravljám medico

Henrik Peternel — Sp. Hudinja.

Kakor pri vseh čebelarskih opravilih, sem tudi pri napravljanju medice iskal potov, da z razmeroma najmanjšim trudom dosežem dobre uspehe.

Kuhanje medice se mi je zdelo nepotrebno, saj ne kuhamo ne grozdnega ne sadnih sokov, ampak jih pustimo kipeti v surovem stanju. Zakaj bi tedaj kuhali ravno medeni sok? Resnica je, da sem se le polagoma osvobodil kuhanja medice, in je bilo prav tako. Imel sem vsaj priliko primerjati pridelek iz kuhanega in iz surovega medenega soka. Opozoril sem na to tudi druge tovariše čebelarje. Vsi, ki so se ravnali po mojih navodilih, so mi pritrdili, da je postopek po mojem načinu velika olajšava za napravljanje medice.

Ako hočemo dobiti od medenega soka dobro medico, moramo vzeti na vsak način deževnico. Trdo vodo moramo prej (seveda brez dodatka medu) zavreti. Tudi pri kuhanju voska je pogoj mehka voda, torej deževnica ali vsaj prekuhana studenčnica. Mogoče se je udomačilo kuhanje medice ravno zaradi tega, ker naravna studenčnica ne vpliva dobro na medico. Ako imamo na razpolago deževnico, je napravljanje medice kaj enostavno. Vzamemo posodo z deževnico in ji primešamo toliko medu, da je zmes toliko sladka, kakor sok zmečkanega dobro zrelega grozdja (25 kg medu na 100 l vode). Presladek sok kipi le polagoma in se ne sčisti zlepa, premalo sladek pa sicer pokipi kmalu, a se tudi rad pokvari. Za medeni sok porabimo lahko tudi vodo, ki jo dobivamo pri izpiranju voščin, bodisi pri stiskanju satja iz kranjčev, bodisi od pokrovcev in umivanja

posode. Samo po sebi se razume, da moramo taki oslajeni vodi dodati toliko medu, da je dovolj sladka. Koliko sladke vode pri čebelarstkih opravih gre v nič, ker je čebelar ne porabi za medico, kakor bi jo lahko!

Ko smo deževnici dodali primerno količino medu, jo dobro premešamo. Od celotne množine nalijemo nekoliko litrov v manjši lonc in ji dodamo na vsakih 20 litrov celotne množine medenega soka za 1 dinar navadnega kvasa, ki ga dobimo v vsaki prodajalni. Kvas zdrobimo in dobro zmešamo v omenjenem loncu, da se raztopi. Nato pripravimo posodo, v kateri bo kipel medeni sok. Posoda naj bo tako velika, da je nad medenim sokom 10—15 cm praznega prostora. Najprej vlijemo v posodo zmes medenega soka in kvasa. Ako ostane kaj kvasa na dnu, izplaknemo posodo z medenim sokom, ki ga potem vlijemo v veliko posodo, ki jo napolnimo z medenim sokom. Ker je v posodi nad sokom še 10 do 15 cm praznega prostora, ne bo medica prekipela. Da zabranimo dostop škodljivim glivicam, uporabljamo kipelno veho. V sili pa zadostuje tudi, da vtaknemo v odprto veho nalahko stisnjeno vato.

Sedaj nimamo za ničesar več skrbeti. Treba nam je samo čakati, da medeni sok pokipi in se sčisti. Ko je čist, ga odtočimo, usedlino (drože) pa lahko porabimo za žganjekuho. Sod izplaknemo, vanj pa nalijemo očiščeno medico. Seveda je bolj pravilno, ako pretočimo medeni sok, ki je že mlada medica, v manjšo posodo, ki naj bo polna in le narahlo zaprta s pilko, ker kipenje še ni končano. Kdor pa je pustil kipeti sok v več posodah, bo s pretočeno mlado medico lahko napolnil več posod. Ako napravimo medico jeseni septembra ali oktobra meseca, bo godna za prvo pretakanje že februarja meseca.

Najučudnejši čas za napravljanje medice je jesen, ko prešajo grozdje in jabolka, ker je takrat toplota najbolj primerna za kipenje. Jeseni imamo tudi ajdovca, ki je najboljši med za napravljanje medice in tudi najcenejši. Ako napravljamo medico poleti, moramo paziti na toploto, ki ob času burnega kipenja ne sme presežati 20 stopinj C, po kipenju pa ne 12 stopinj C.

Kdor hoče imeti prav dobro pijačo, naj ne rabi mlade medice, ker nima tistega dobrega okusa, kakršnega ima stara medica, ki je v resnici pravo medeno vino. Po enem letu postane medica vedno bolj podobna južnim vrstam vina. Marsikateri izkušeni vinski bratec ima dobro napravljeno staro medico za špansko vino, ki ga prodajajo pri nas kot desertno vino po visokih cenah.

Navedeni postopek sem popisal zato jaz, ker ga noče nihče, ki je bil o njem po meni poučen. Čebelarji iz moje okolice so že imeli priliko, da so pri meni pokušali medico, ki sem jo napravil brez kuhe in brez dodatkov dišav. Povedal sem jim kako medico napravljam, toda nihče tega postopka ne opiše, dasi se marsikdo veseli, ko njegovi gostje ugibajo, odkod vino, ki ga jim je nudil in ga napravil iz medenega soka na opisani način.

Pivci, obdarovani od narave z jako občutljivim jezikom, trdijo, da je medeno vino, napravljeno brez kuhanja, veliko finejše, kar je možno, ker s kuho medene raztopine gotovo uničimo najfinejše sestavine medu. Naj že bo kakor hoče, gotovo je, da medica iz neprekuhanega medenega soka gotovo ni slabša kakor iz prekuhanega. To dejstvo je tudi nekaj vredno, saj si prihranimo pri mojem načinu napravljanja medice veliko sitnosti, dela in stroškov (kurjavo).

Zakaj so bili kranjiči poslikani*

Rojec Vlado — Litija.

V naši narodopisni književnosti je to vprašanje nezadostno osvetljeno. Dr. St. Vurnik ga je v svoji, sicer dokaj izčrpni razpravi »Slovenske panjske končnice« absolviral v skromnih treh vrsticah. »Vprašal sem več čebelarjev na kmetih,« pravi na str. 161 III. letnika Etnologa, v katerem je razprava izšla, »pa sem dobil odgovor, da se mora panj od panja po končnici ločiti, da čebela svojega laže najde.« K izjavi preprostega kmeta ne dodaja nikake razlage. Glede na dobljeni odgovor se mu je najbrž zdelo, da zadeva ne spada v delokrog narodopisca, da jo je treba prepustiti v razmotrivanje čebelarstkim strokovnjakom. Tudi drugi pisatelji so se bavili s tem vprašanjem bolj mimogrede; nekateri se ga niti dotaknili niso. Še najbolj na široko se je razpisal St. Mihelič v svoji knjigi o Janši. Naša današnja naloga bi bila, da posamezna mnenja, ki se tičejo tega problema, kritično premotrimo ter končno ustanovimo pravi vzrok, ki je bil odločujoč za nastanek panjskih slikarij, za nastanek te izrazito naše folklorne posebnosti.

Poslikane panjske končnice so se pojavile v začetku XVIII. stoletja. Najstarejša naj bi

* Članek živo posega v moj spis o panjskih končnicah, ki ga bo »Slovenski Čebelar« začel objavljati prihodnje leto. To se mi je zdelo potrebno omeniti, da se izognem morebitnemu očitku paberkovanja. — Ur.

bila po Vurnikovem zatrtilu ona iz leta 1758. Tedaj je prevladoval pri nas nizek ležeč panj, zbit iz smrekovih desk, kateremu je bilo mogoče dno odstraniti, kadar je nanesa za to potreba. Panj so imenovali tudi »truğa« (romanski izraz), korito, sod, pozneje pa se je, ko je začel predvsem gorenjski kot izvažati našo sivko v inozemstvo, uveljavilo, najbrž od Nemcev prevzeto ime »kranjič«. Panj naj bi bil po Armbrusterju rimskega porekla, torej dediščina po kolonistih iz časov rimskega imperija. Drugi zastopajo stališče, da se je neposredno razvil iz ležečih klad in polklad, da je naša pristna narodna svojina. Ker so zgodovinski dokazi za prvo in drugo trditve zelo pomanjkljivi, je danes težko odločiti, kdo ima prav.

Kranjiči, kot so še danes v rabi, se razodevajo po vsej svoji vnanosti kot panji, prirejani za čebelarjenje na roje. Vendar trdi Mihelič, da so naši predniki prvotno čebelarili na med. Vsako leto naj bi po končani paši čebelam izpodrezali zadnjo polovico z medom napolnjenega satovja, spomladi pa naj bi panje obrnili tako, da bi prišel njih izpraznjeni predel na pročelno stran. Seveda bi bila potrebna pri tem načinu tudi vsakoletna zamenjava sprednje in zadnje končnice. V podkrepitev svoje trditve, da so naši predniki tako ravnali, navaja dvoje citatov — enega iz Janše, drugega iz Valvazorja — toda oba sta premalo prepričevalna, da bi mogla služiti kot dokaz. Nihče ne bo ugovarjal, da so v kranjičih tudi izpodrezavali, toda izpodrezavanje ni bilo bistveno za celoten način čebelarskega obratovanja. Čebelarji so izpodrezavali le ob izrednih prilikah, n. pr. ob posebno dobri paši, če so čebele predčasno do skrajnih koticov napolnile panje z medom in jim je bilo treba napraviti prostor za odlaganje nadaljnje medu. Izpodrezavali so spomladi z namenom, da podnetijo čebele k večji marljivosti, izpodrezavali pa so tudi tedaj, kadar so hoteli obnoviti satovje. Marsikje je izpodrezavanje morda res prešlo v splošno prakso, panjev pa pri tem prav gotovo niso obračali, kot je to običaj v drugih alpskih predelih, ker bi se moral ta način kjerkoli še ohraniti ali biti vsaj znan starejšim čebelarjem. Tudi na panjih bi morali ostati kakšni sledovi njih prilagoditve tej posebni rabi, n. pr. iztakljiva prednja končnica, brada spredaj in zadaj, žrelo z zapahom v zadnji končnici, osrednji križ iz letvic v notranjosti panja, ali kaj podobnega.² Zanesljivih dokazov za obračanje panjev ni. Zato bo najbrž bolj pravilno naziranje, da je bilo pri nas že od nekdaj v navadi podiranje panjev, povezano s preganjanjem ali zveplanjem čebel, torej znižanje

števíla plemenjakov na polovico ali celo na tretjino onega stanja, ki je bilo doseženo v dobi rojenja. Končni namen čebelarjenja je bil brez dvoma čim večji pridelek medu, pogoj za dosego tega namena pa so bili roji. Čebelarilo se je potemtakem predvsem na roje in samo v krajih, kjer se je že od nekdaj rojenje pospeševalo, se je mogla pozneje razviti trgovina z živimi čebelami.

Po Miheličevem mnenju naj bi bila ta trgovina povod za prehod k drugačnemu načinu čebelarjenja, a ne posledica ustaljenega načina čebelarjenja. Prehod, ki naj bi bil viden najbolj po tem, da je prenehalo obračanje panjev, naj bi se izvršil približno do srede XVIII. stoletja, torej v času, ko so se začele pojavljati prve panjske slikarije. Časovna zveza med obema dogodkoma mu je potrebna, ker hoče najti med njima tudi določeno vzročno zvezo. S tistim hipom namreč, ko so prenehali panje obračati, je dobila prednja končnica popolnoma odrejeno in stalno mesto, a obenem tudi najbolj očitno mesto v čebelnjaku. Četudi bi preje eksistirala kaka stremljenja po slikanju panjskih končnic, se ne bi mogla zaradi obratovalnih ovir uresničiti. Šele, ko so te ovire padle, je nastopil za poslikavanje ugoden trenutek. (Zaključek je že zaradi tega malo verjeten, ker sloni na nedokazanih premisah.)

Kakor se v tem pogledu ne morem strinjati z izvajanjem g. Miheliča, tako mu moram dati prav, ko zavrača Vurnika, da bi bile panjske slikarije v kakršnikoli zvezi s pojavom ravnih čelnic na panjih. Panji z ravno in gladko sprednjo ploskvijo, t. j. naši kranjiči, so vsakakor starejši od slik na njih. Preproste barvne oznake, ki jih je treba presojati bolj s praktično čebelarskih vidikov kakor pa z estetskega stališča, najdemo sicer že prej na končnicah, vendar ne predstavljajo, kot bi marsikdo sodil, kakega začetniškega poskusa poslikavanja, ker jim manjka ornamentalni, odnosno figuralni poudarek. Pravo poslikavanje se je pričelo šele v dobi, ko je doseгло naše ljudsko slikarstvo neki določen višek, ko so bili dani za to tudi tehnični pogoji.

Ljudsko slikarstvo ima svoj izvor v modi, ki se je nekako sredi XVIII. stoletja uvelja-

² Ponekod na Gorenjskem in Koroškem imajo še dandanes premične sprednje končnice. Koroški kranjičarji sploh opravljajo čebele od spred. Pri takih kranjičih je mogoče sprednjo in zadnjo končnico vsak hip zamenjati. Ker je podnica pritrjena na panj le s štirimi kovanimi žebli, ki jih zabijejo vedno v ene in iste luknje, je mogoče dno naglo in brez hrupa odtrgati in obrniti, tako da je brada na tem ali onem koncu panja, kakor pač čebelar hoče, oziroma kamor poslikano končnico postavi, »spred« ali »zad«.

vila pri mizarskih izdelkih. Mizarji so začeli tedaj iz mehkega lesa izdelano pohištvo ple-skati z oljnatimi barvami ter zaljšati z okra-ski, ki so jih nanašali na enoten, največkrat nevtralen temeljni ton v precej kričečih od-tenkih. Pri okraševanju so jim pomagali ostali družinski člani, da, celo ženske in otroci. Nekateri izmed njih so se kasneje osamo-svojili, se tako rekoč specializirali v tej novi panogi in se kot samouki dokopali do samo-stojnih slikarjev. Z razpečavanjem svojih del, deloma pa tudi z živo besedo in poukom so umetnostno-vzgojno vplivali na svojo okolico. Zato se njih doba odlikuje po visokem vzponu umetnostnega čuta in vseobčem razmahu smi-sla za ornamentiko med najširšimi plastmi našega naroda. To je doba pisanih vaz in srčkov, rdečih nageljčkov in rož, ki so se razbohotili po prtih in pečah, po avbah in zavijačkah, po kožuhih in ostali obleki, po-hištvu in polkencah, vratih in podbojih. To je doba izrezljanih »gankov«, doba dekorativno razvejičenih »gavtrov« na oknih, doba požar-nih fresk in nabožnih slik na steklu. Tedaj je moral biti vsak predmet tako ali tako okrašen. Gola snovnost je motila prefinjeni estetski čut takratnega našega človeka. Nič ni čudnega, če se je spotaknilo iznajdljivo oko ljudskega slikarja tudi nad golimi spred-njimi končnicami panjev. Njih pravilna pravo-kotniška oblika ga je morala naravnost izzi-vati k tvornosti. K vsemu temu se je pri-družilo še dejstvo, da je bila čebela že od nekdaj pri nas v visoki časti. Dobra sivka, ki daje vosek za svečavo v cerkvi, ne sme prebivati v tako skromni, iz surovih desk zbiti hišici! In pripravil si je skodelice z bar-vami, namočil čopič, pa začel slikati. A glej! Tako priljubljeni nageljček in roža sta padla v nemilost, ornamentalni princip se je umaknil figuralnemu, na panju je zasijala slika Matere božje z Jezusom v naročju. Z »Bohkovega kota« sta se preselila na pročelje čebeline domačije.

Zmaga figuralnega principa pri poslikava-nju panjskih končnic kaže na neko višjo stop-njo umetniškega pojmovanja in gledanja. — Panji so bili zloženi v tesnih skladanicah. Vse prednje končnice so dajale videz enotne ploskve. Grede, na katerih so bili panji po-stavljeni, niso motile te enotnosti. Naloga umetnika bi bila z ornamentalno koncepcijo zajeti pročelje čebelnjaka kot celoto. Temu pa so se upirali praktični interesi. Ker je bilo treba panje med letom predstavljati, bi bila kaj kmalu porušena prvotna koncepcija. Izhod iz zagate je bil prelom s tradicijo: Okraski na končnicah so dobili določeno vsebino, ki naj bi gledalca tako zaposlila,

da bi pročelje čebelnjaka kot celota sploh več ne prihajalo do zavesti.

Spočetka je bila vsebina nabožna. Obdelava nabožnih motivov je bila ljudskemu slikarju pač najbližja. Z njimi se je bavil pri slikanju svetniških podob na steklo. Tehnična sorod-nost med obema umetninama je dovolj očitna. Značilne so široke in brezsenčne, temneje konturirane ploskve, brezprostorje in sime-trična kompozicija z diskretnimi dodatki or-namentalnih elementov. Vse to daje slutiti, da se je tu udejeval k abstraktnostim nagnjeni dekorater iz mizarske delavnice. Dokaj zgodaj pa začno izpodrivati nabožne motive prizori iz vsakdanjega življenja, zgo-dovine, pravljice sveta itd. Tudi slog po-staja bolj naturalističen, obdelava plastičnejša, perspektiva izrazitejša. Stilni razvoj gre torej od abstraktno zasnovanih in ornamentalno razporejenih likov k pravilnemu trodimenzijo-nalnemu upodabljanju.

Zdelo se mi je potrebno, da vsaj površno orišem dobo, v kateri so poslikane panjske končnice nastajale, da vsaj v medlih obrisih nakažem njih nadaljnji razvoj. Iz podanega orisa se namreč odgovor, ki smo si ga za-stavili v naslovu, izlušči sam po sebi. Odgovor se glasi: Kranjiči so bili poslikani zato, ker je bilo poslikavanje nekdaj v modi, ker je to ustrezalo okusu takratnega človeka. K temu ga niso vodili kaki praktični razlogi, temveč zgolj estetski nagibi. Šele potem, ko so bile že slike na panjih, je spoznal čebelar tudi njih praktično vrednost, odnosno jo skušal najti, morda le v opravičilo za slabost, da se je pustil zavesti k nečemu, kar se ne zлага povsem z njegovim realno usmerjenim značajem.

Poslikani panji naj bi bili praktičnejši od neposlikanih, ker so bolj očitni, ker se jih čebele laže zapomnijo in ne zaidejo potem v sosedne panje, kjer bi jih stražnice zaradi tujega duha pomorile. Kakor se zdi ta ute-meljitev v prvem hipu smiselna, tako se, če jo temeljiteje preiščemo, kaj kmalu raz-blini v prazen verbalizem. Čebele so vendar živali in kot takim jim ne moremo pripisovati zmožnosti, da pojmujejo stvari, ki jih doje-majo s svojimi očmi, prav tako kakor mi. To bi bil antropizem, ki ga moderna psiho-logija in biologija strogo zavračata.³ Če motri človek kako sliko, vidi v posameznih oblikah, v medsebojnem odnosu posameznih barv, črt in ploskev, popolnoma določene predmete: hiše, drevesa, travnike, oblake, osebe itd. Za čebele pa je vsaka slika, in naj bo po

³ Pred 200 leti o teh vedah tudi najbolj pro-vsitljeni čebelarji niso imeli pojma. — Ur.

naših pojmih še tako lepa, le konglomerat šarenih lis brez vsake vsebine. Koliko prihaja taka brezoblična zmes barv v poštev kot orijentacijsko sredstvo, si lahko vsak sam predstavlja. Če bi že hoteli čebelam poočiti njihova bivališča, bi morali uporabljati take oblike, ki igrajo v njihovem življenju vlogo, oblike iz njihovega lastnega predstavnega sveta; a te bi bile zvezde in rozete, s katerimi se srečujejo dnevno pri branju medecine po cvetlicah. Izbor barv bi bila zadeva zase, kajti znanstveno je dognano, da čebele nekaterih barv sploh ne razločujejo. — Kako majhno prednost imajo slikarije na panjih kot orijentacijska oporišča, so hitro spoznali tudi preprosti čebelarji. Skušnja jim je pokazala, da lahko matica kljub najlepšemu »malu« — tako so namreč dejali naši Gorenjci slikam na panjih — zaide ob prahi v tuj panj. Zato so v času rojenja skušali poočiti mesto povratka še z drugimi, bolj zanesljivimi sredstvi, n. pr. z živobarvnimi krpami blaga, papirja ali z bleščečimi predmeti, ki so jih polagali na brade. Kar pa velja za matico, velja prav tako za čebele in za trote.

Večjega pomena, kakor za čebele, so bile poslikane panjske končnice za čebelarje. Po motivih na končnicah so panje imenovali in si tako laže zapomnili njih mesto v čebelnjaku. S tem v zvezi je nastalo takole izražanje: »Sv. Florijan« se pripravlja k rojenju, »Babji mlin« bo treba pregledati, »Lovčev pogreb« je postal trotovec... Navedeno izražanje seveda še ni dokaz za to, da je imel čebelar, ko se je odločil, da dá panje poslikati, ali da jih sam poslika, če je bil večš rokovanju s čopičem in barvami, baš ta praktični cilj pred očmi.

Preden zaključim svoj članek, naj se dotaknem še enega vprašanja! Iz naših razmotrivanj sledi, da so bile poslikane panjske končnice produkt svoječasne mizarске mode. Če je temu res tako, potem bi vsakdo pričakoval, da bo z uveljavljenjem nove mode v mizarstvu njih produkcija prenehala. Dejanjsko pa je bilo drugače. Dočim so začeli mizarji že sredi XIX. stoletja izdelavati pohištvo iz trdega lesa, katerega struktura je že sama zase dovolj dekorativna in izključuje bogati okras, ki je bil prej v navadi, so se slike na panjih obdržale tja do začetka XX. stoletja. Kako je bilo to mogoče?

Rekli smo, da se je poslikavanje pohištva polagoma osamosvojilo in pretvorilo v samostojno panogo. Ko je pojenjalo zanimanje za poslikano pohištvo, je morala nastopiti med specijalisti za poslikavanje večja ali manjša brezposelnost. Mnogi so ta posel sploh opustili, drugi pa so se tem intenzivneje posvetili

splošnemu slikarstvu. Njih delokrog se je sicer zmanjšal, zato pa so pokazali na področjih, ki so jim še preostala, tem širšo aktivnost. Eno takih področij so bile tudi panjske končnice. Na njih vidimo ljudsko umetnost, ki je bila pred tem časom v bohotnem razcvitu, tako rekoč izumirati. Toda kakor zapoje labud pred svojo smrtjo najlepšo pesem, tako se je povzpela tudi ljudska umetnost v svojih zadnjih zdihljajih do vrhunca, ki naravnost preseneča. Iz mrtve dobe, ko je začel smisel za dekorativnost med narodom že popuščati, izvira največ poslikanih panjskih končnic, in te so tehnično najbolj dovršene, snovno najbolj zanimive. V mislih imam seveda končnice, ki so jih izdelali še pravi, recimo poklicni ljudski slikarji, ne pa onih, ki so jih skrpucali nekaki epigoni iz vrst nestrokovnjakov.

V splošnem se domneva, da je izhiralo poslikavanje panjskih končnic zaradi uvedbe mobilnega čebelarjenja, ki je začelo izpodrivati kranjčice iz naših čebelnjakov. To pa najbrž ne bo držalo. Četudi bi kranjčiči ostali, bi ta panoga ljudske umetnosti morala propasti, kajti tedaj, ko so se pojavili dzierzonovani panji, panji nemške normalne mere, dunajčani, drorijevci, gerstungovci, žnideršiči itd., je nosila kal smrti že v sebi. Bolezenske klice pa ji je vcepila splošna kulturna prerojencija, ki je povzročila, da se je odvrnil naš narod od samega sebe ter začel iskati vzorov v tujem importu.

Iz prakse

Francé — Ljubljana.

Gotovo je, da uporablja skoraj vsak čebelar pri svojih opraviilih posebne načine ali metode, ki si jih je pridobil v teku let in so se mu obnesle, ne da bi s tem kršil ustaljene zakone čebelarstva. Ni to samo praktičnost, ki je nekaterim že tako rekoč prirojena, medtem ko ostane drugi kljub dobri volji in dolgi vaji vedno neroden.

Tako sem naletel na čebelarja, ki mi je odpiral panje tako hitro in sunkoma, da se je žival zaletavala vsa razburjena v naju. Prav otepati sva se jih morala in znanca je kmalu ena usekala prav v nosnico, da se je začel kar solziti.

Medtem sem sam odpiral nadaljnje panje in sicer prav počasi in mirno, kot delam vedno. Žival je ostala mirna, le zašumela je za hip bolj močno, redka pa je izletela iz panja in še ta je takoj odletela. Tako sva pregledala v miru vso vrsto in prijatelj se je kar čudil: »Oh, kako da so te tako mirne?« — »Kakor

ti z njimi, tako one s teboj,« sem mu odgovoril. »Čimbolj boš razsajal okrog njih, bolj bodo hude.«

Čebela hoče mir in mir. Že vstop v čebelnjak, zlasti v času zimskega spanja, mora biti neslišen. Ne drezaj v panje po nepotrebnem, ker s tem žival motiš pri delu ali počitku. Tudi pred panje ne hodi v času izleta, če ni res nujna potreba. Če se zaletavajo vate, ne gani se in videl boš, da to zaleže. Marsikak nečebelar mi je že rekel: »Vas pa poznajo, ker vas nobena ne piči.« Navadno sem mu odgovoril: »One ne, pač pa jaz njih lastnosti.«

Pri nekem čebelarju sem videl ves ožgan tram na koncu čebelnjaka. Vprašal sem ga, kdo mu je hotel požgati, pa mi je pojasnil, da je pustil tam tlečo gobo, ko je preganjal roj v drugi panj in da je to šele sosedov otrok opazil, ko se je že ogenj prijemal čebelnjaka.

S tlečimi gobami in cunjami sploh preveč šarimo okrog čebelnjakov. Jaz uporabljam rajši malo ročno škropilnico, ki jo rabim za škropljenje sadnega drevja. Z vodo nalahno poškropljene čebele postanejo v hipu mirne in krotke ter se umaknejo brez obotavljanja. Tudi škodovati jim to ne more, česar pa ne moremo reči n. pr. o tobakovem dimu. Ta jim tudi zaleže le za kratek čas. Če ne pušiš kar naprej vanje, postanejo še bolj divje. Kar je nenaravno, to tudi čebeli ne prija.

Še nekaj bi omenil, s čimer se marsikateri čebelar morda ne bo strinjal. O pravilnosti mojega postopka pa me je prepričala izkušnja zadnjih treh let in ne bom odstopil od nje.

V večini naših krajev je glavna paša meseca junija, ko cvete največ travniških cvetlic in grmičevja. Na koncu te paše točimo cvetlični med, ki ga na primer letos ni bilo mogoče nikjer dobiti. Jaz sem ga iztočil iz 16 žnideršičev okrog 70 kg. Omeniti pa moram, da imam v 6 panjih po dve družini, ker nimam v čebelnjaku prostora za več žnideršičev. Vpoštev za točenje pride tedaj le deset panjev. Pri drugih sem vzel kak stranski sat, ki ni bil zaležen. Točim že nekoliko let vsaj 14 dni prej kot drugi čebelarji, to je proti koncu glavne paše na travnikih. Opustil sem pravilo, da mora biti večji del medu zadelan. Hranil sem že tak med do pomladi v suhem prostoru, a ni se mi še zgodilo, da bi se pokvaril. Res pa je, da sem med, ki ni popolnoma dozorel* in tako stopi na vrh, posnel in ga kmalu porabil. Za to so prav hitro poskrbeli otroci. V par dneh ga že ni bilo.

* Točenje takega medu nikdar ne bomo nikomur priporočali, ker bi s tem grešili proti načelu, ki ga ne more omajati ničesar. Točiti smemo le popolnoma gođen med, pa naj bo pokrit ali ne. Uredništvo.

Po tem prvem točenju šele v resnici predstavim. Prvič dam v medišče večinoma prazno satje, le 2—3 zaležene sate vzamem iz plodišča, da privabim s tem čebele v »prvo nadstropje«. Drugič pa prestavim večino zaleženega satja iz plodišča. Pustim le gnezdo, kjer je ravno zaposlena matica, s kakimi tremi sati. Ker dobe čebele medeno, prazno satje v plodišče in je paša še ugodna, zaleže matica prav kmalu vse sate. Te čebele so godne za delo ravno nekako ob ajdi. Pred ajdo pa iztočim še medišče, kjer se je medtem polegla vsa zalega. Sedaj imam za ajdovo pašo močno zaležene panje.

Moji sosedje, ki so točili komaj 14 dni pozneje, so dobili že nekoliko let polovico manj medu** pri istem številu družin in še ob ajdi niso imeli tako močnih panjev.

To ponavljam že nekoliko let in se mi je do zdaj izborna obneslo. O tem ve tudi prijatelj Vinko, ki lansko leto v istem kraju ni dobil nič cvetličnega medu, medtem ko so dale moje družine povprečno 7 kg na panj. Poleg tega so bile njegove čebele v začetku ajdove paše tudi manj zaležene.

Vzroki so jasni. Kakor hitro imajo čebele dalj časa vse satje zadelano in zaleženo, začno misliti na rojenje in delavnost nekako preneha. Če jim pa pravočasno iztočiš in vrneš omedeno prazno satje, dobe dovolj prostora in delavnost se poveča, ker je paša še obilna. Vračanje iztočenih praznih satov je obenem tudi nekako špekulativno pitanje.

Da ni to lovska latinščina, ve tudi prijatelj Vinko, ki je dobil na ta način letos iz svojih 8 žnideršičev okrog 30 kg cvetličnega in 20 kg ajdovega medu, pa so panji še zadostno preskrbljeni za zimo. In to letos, ko pravijo, da ni nikjer medu. Čebelarila sva v okolici Kranja.

Še nekaj o zazimljenju čebel. Začetniki delajo pri tem mnogo napak, ker mislijo, da jim bodo čebele zmrzile, če jih takoj po prvi slani močno ne odenejo. Narava nas sama uči, kako naj ravnamo. Mraz nastaja navadno postopoma in se ne pojavi kar naenkrat. Temu primerno postopajmo tudi mi. Ko postanejo noči hladnejše, odenejo čebele za silo. Sprva morda le s papirjem na mreži in s kako vrečico nad rešetko. Šele ko začne zmrzovati, jim damo slamnice ali vreče, napolnjene s slamo ali s senom. Otava ni dobra, ker preveč moči. Letos v prvi polovici novembra ni bilo to še potrebno. Dovolj je papir, da zabranimo prepah v panju.

Prav tako jih tudi spomladi polagoma razodevamo, ne naenkrat in to prav pozno, ko je res tudi nočna toplina že znatna.

** A brez vode! — Ur.

Društvena čebelna plemenilna postaja na Kopišćih ob Kamniški Bistrici

Jos. Verbič.

Poročilo za leto 1937.

Postaja je v tekočem letu poslovala na isti način in skoraj v istem obsegu kakor l. 1936.

Na plemenišču je bil trotar, čigar matica je izvirala iz že več let preizkušavanega, pridnega in za pomnoževanje čebel izredno sposobnega rodu. Vse matice tega rodu so bile v zadnjih letih oplemenjene na Kopišću, zato je bil ves njih zarod dosedaj brez izjeme sive barve. Letos pa me je izreden pojav zelo neprijetno presenetil.

Trotar je namreč kljub temu, da sem mu zalego prestavil, sredi maja nastavljal več matičnikov. Enega izmed njih sem, ko je dozrel, porabil pri novi družinici, ki sem jo napravil na ta način, da sem vzel trotarju en zaležen sat s čebelami vred — na tem satu je bil tudi matičnik — in še dva druga sata z medom in obnožino. Družinico sem obdržal na plemenišču, kjer se je matica tudi izlegla, oplemenila in začela zalegati. Pa glej čudo! Konec junija sem opazil, da je večje število najmlajših čebel rumeno pasastih.

Prva misel mi je bila, da razrešim uganko, od kod so dobile mlade čebele to nevšečno znamenje. Ker je plemenišče nad 6 km oddaljeno od najbližnjih čebel, ste bili mogoči le dve rešitvi.

Kakor sem že navedel, so mati, stara mati in še nekaj njihovih rodovnih predhodnic letos vzrejene matice rodile zaradi čiste reje (plemenenje živali iste pasme) samo sivke. Mogoče bi bilo, da so imele v sebi sledove osnov za pisane čebele, ki so ga podedovale od križanja (plemenenje živali različnih pasem) iz še starejših dob. Posledice tega križanja bi se mogle po golem naključju pojaviti pri naši najmlajši matici.

Bolj verjetna bo druga razlaga. V začetku junija so prinesli na Kopišča prvi rejci svoje plemenilnike z maticami in čebelami. Verjetno je, da je bilo med zadnjimi tudi nekaj trotoev nečistega rodu. Pa če je bil tudi eden sam, mu je usoda lahko določila pomembno nalogo z vsemi slabimi posledicami.

Opisani primer ni imel posebnih posledic, lahko bi pa v slabo luč postavil postajo, ako bi se pripetil kakemu drugemu rejcu.

Zato je predpisano, da moramo čebele, ki spremljajo matico, preden pridejo na plemenišče, presejati ali pa jih vsaj pregledati takoj,

ko pridejo na določeno mesto. Rejci se letos po temu predpisu niso ravnali. Nekateri so prinesli plemenilnike, ki jih ni kazalo takoj pregledati ali pa se sploh niso mogli. Nepoznan čebelar je n. pr. prinesel plemenilnike svoje vrste. Bili so nizki zabojčki brez steklenih sten in brez posode za hrano. V vsakem sta bila dva satička, ki sta se dala le s težavo s strani izvleči iz njihove lupine. Ako bi jih bil takoj ob prinosu pregledal, bi zgubila mnogo svojih prebivalcev. Drug čebelar je postavil na plemenišče svoj poseben, a zaklenjen hramček, v katerem sta bila menda dva plemenilnika izredno velike mere. Kaj je bilo še v njem, nisem mogel doznati.

Take stvari se na zanesljivem in dobrem plemenišču ne smejo dogajati. Na Kopišćih imata čuvaj ali njegova žena pravico prekontrolirati tja prinesene čebelne družinice. Pregled bi smel odpasti le pri popolnoma zanesljivih rejcih, ki bi si dovoljenje prej pridobili. Moram pa priznati, da so bili razen zgoraj imenovanih vse druge čebelne družinice popoljno opremljene.

Plemenenje se je pričelo šele v začetku junija, četudi je bil trotar že prej pripravljen, ker je imel že sredi aprila cel sat trotovine.

Postaje se je poslužilo 11 rejcev, ki so prinesli 35 matic. Večina je prinesla po dve matice, eden tri, dva po štiri in dva po šest. Od 35 matic je bilo oplemenjenih 28, to je 80%. Uspeh je bil mnogo ugodnejši, kot v preteklem letu, ko se jih je oplemenilo le 55%.

Mogoče bi v tem pogledu še boljše odrezali, ako bi se čebelarji točno držali navodil. Nekdo je svojo žival preskrbel s tekočim medom mesto s sladkornim testom. V medu je utonilo mnogo čebel, poleg tega je tekoča hrana na vseh straneh silila iz plemenilnika in vabila roparice, ki so motile čebele in matico.

Plemenenje so bolj ali manj ovirali tudi čebelarji, ki so ob vseh dnevniških časih hodili po plemenišču in pregledovali svoje in tuje družinice. Po izjavi čuvaja, je bila letos radovednost rejcev zelo velika in splošna. Našemu društvenemu podpredsedniku je neznan in nespreten radovednež celo ubil šipo pri plemenilniku.

Po deveti uri zjutraj in pred tretjo uro popoldne ne bo smel nihče na plemenišče. Tujih plemenilnikov sploh ne bi smel nihče odpirati. To bomo v bodoče preprečili na ta način, da bo vsakdo dobil za svoj hramček posebno ključavnico.

Drugega poročilu nimam dodati. Da bi bilo popolnejše, bi mi morali rejci javiti, kakšne uspehe so dosegli z maticami z društvenega plemenišča. Kar se ni letos zgodilo, se bo pa

v prihodnje. Dobil sem pa več izjav, da jim dela dodaja matic velike težkoče in da imajo mnogo izgub. Zato bom objavil pred ali med prihodnjo plemenilno dobo navodila za to važno opravilo.

Posebnega razmaha tudi letos na plemenišču ni bilo. Čebelarji pravijo, da so temu

krive slabe letine. Inozemski čebelarji pa so se prav zato z vnemo lotili odbere plemenskih živali, da uspešneje izrabljajo slabe pašne razmere. In kar smatra ves čebelarski svet za dobro, tega se bomo morali tudi mi prej ali slej poprijeti. Čim prej se bo to zgodilo, tem bolje za nas.

Kotiček za radovedneže

1. Že dalj časa sem sumil, da pri mojih čebelah nekaj ni v redu. Poslal sem jih nekaj veter. bakteriol. zavodu v Ljubljani, ki je ugotovil, da imajo pršičavost. Prosim, kje dobim Frowovo sredstvo zoper to bolezen in koliko bi stalo za 40 A. Ž. panjev? A. H. v S. p. D.

Vašega pisma sem se zelo prestrašil, kajti pršičavost je strašna bolezen, ki uničuje čebele kar na debelo in onemogočuje čebelarjenje daleč na okoli. Na srečo so mi pri omenjenem zavodu povedali, da pri Vaših čebelah niso do gnali prave pršice (axarapis Woodi), ki živi v čebeljih oprsnihih dihalnicah in ki je čebelam tako zelo nevarna, marveč so našli le zunanjo pršico, ki pa čebelam ni nevarna. Zato bodite mirni in iščite vzroka za slabe čebele kje drugod. Kdo pa ima letos dobre čebele?

2. Naša podružnica bi rada kaj storila za izboljšanje paše. Priporočajo nam tudi saditev zlate rozge (solidago), ki baje dobro medu in nudi čebelam izdatno pašo. Kakšne skušnje imajo drugi čebelarji s to rastlino? Ali nam jo priporočate? P. na V.

Zlata rozga spada med tiste rastline, ki čebelarji o njej zadnjih 20 let mnogo pišejo. Priporočajo jo zelo, toda nikdar še nisem čital o posebnih donosih za časa njenega cvetenja. Ponekod je naše navadne zlate rozge (solidago aurea) sila mnogo. Ako se peljete avgusta meseca z vlakom iz Ljubljane do Zagreba, vidite na mnogih krajih, da je savski prod kilometre daleč ves rumen od same rozge. Človek bi pričakoval, da ondotni čebelarjem sploh ni treba ajde, ker imajo čebele dovolj bere na zlati rozgi. Vendar pa od teh čebelarjev še nikdar nismo čuli, da bi bile čebele na rozgi kaj nabrale. Edino v zagrebški okolici so baje že točili med od rozge.

Na mojem vrtu je mnogo te rastline. Opažal sem, da jo čebele še dosti dobro obletavajo, še bolj pa muhe, male ose in male divje čebele.

Menda bo s to rastlino prav tako kakor z robinijo (akacijjo). Koder ji talne in podnebne razmere ugašajo, dobro medu, v neprimernih

legah pa odpove. V USA ni nič manj kakor 53 zvrsti zlate rozge. A. J. Root pravi, da p o n e k o d izvrstno medu, ponekod pa še niso videli čebele na njej.

Zlata rozga se izredno naglo sama razpase, ker napravi mnogo semena, ki ga veter raznaša. Raste zelo bujno in ni prav nič izbirčna glede zemlje. V samemrodu bo prav tako bohotno rastla kakor v dobri zemlji. Jaz, ki vlačim plevel v bližnjo strugo Ljubljane, sem opazil, da se je zasejala celo med kamenje, ki je z njim obrežje obloženo. To je vse, kar vam morem povedati. Poskusite!

3. Jaz kuham vosek še po starem. Pustim ga, da se strdi v kadi, ki je postavljena pod prešo. Nato ga raztopim in vlijem v dobro namočen kebelj, da se strdi. Toda vosek ni popolnoma čist, kar mi pri prodaji ali zamenjavi očitajo. Kaj naj storim, da ne bo imel te napake? J. K. v S. g.

Pridobljeni vosek stopite v pološčenem loncu. Skrbite, da bo kolikor mogoče vroč, toda pazite, da vam ne prekipi. Potem ga precedite skozi precej gosto platneno krpo v posodo, v kateri hočete da se bo strdil. Na krpi bo ostala vsa nesnağa. Z leseno žlico, ki ste jo prej namakali v vodi, posnemite peno, ki se bo napravila na vrhu. Ko bo vosek trd, ostrgajte še kalež na dnu kolača. Bolj ko se bo vosek počasi hladil, lepši (čistejši) bo. Zato posodo dobro odenite.

Vse to je natančno opisano v Jugovski čebelarski knjigi. Ali ne znate brati?

4. Zazimil sem več rezervnih matic, ki jih nameravam spomladi prodati. Koliko je takrat dobra matica vredna? P. S. v C.

40—50 dinarjev, če je mlada in preizkušena. Le računajte, koliko živeža porabi taka družinica, pa boste videli, da navedena cena nikakor ni pretirana. Kakemu prijatelju, o katerem ste prepričani, da bi tudi vam v sili pomagal, jo dajte ceneje, če že ne zastonj, kar je bilo včasih med čebelarji v navadi. Posebno mladim čebelarjem smo radi z maticami pomagali. »Bohlonaj stokrat« in vesele oči ob prevzemu matice so nam bile več vred-

ne kakor tista malenkost cvenka, brez katerega sedaj menda sploh ne gre.

5. Ali moram sladkor za pitanje skuhati, ali je dovolj, da ga samo raztopim? Fr. Z. na V. g.

Kuhati ga ni brezpogojno treba. Dovolj je, da ga raztopite in precedite skozi gosto sito, da prestrežete žaganje, ki bi sicer mašilo pitalnike. Ob hladnem vremenu jemljejo čebele mlačno raztopino rajši kakor mrzlo. Ne smete pa pokladati — kakor priporoča čebelarški strokovnjak neke slov. čebelarške organizacije — kolikor mogoče vročo, marveč le mlačno raztopino.

6. Poskušal sem staro barvo s panjev odstraniti z »lavo«, kakor je priporočal Sl. Č., pa se mi je zelo »packala«. Barva se je tako razkrojila, da je postala skoraj tekoča in jo potem nisem mogel zlepa odstraniti. Staro barvo sem namazal z lavo dvakrat. Morda je bilo to napačno? C. M. v P.

Enkratno mazanje zadostuje. Nato počakajte nekoliko minut, da barva lavo vsesa, nakar jo boste s pleskarsko pralico (špahtljem) v celih plasteh lahko odstrgali. Če se barva »packa«, jo potresite z žaganjem in odgrinite s sirkovo ščetko. Z lavo se da stara barva imenitno odstraniti, samo malo vaje je treba. Preden panj na novo prepleskate, umijte končnico z vodo, da odstranite zadnje sledove lave.

7. Koliko ulic v A. Ž. panju mora oktobra meseca zasedati resnično močna družina, koliko pa srednje močna? D. R. v K. p. Sl. g.

Prvovrstna družina zaseda vse ulice in še podseda. Tudi okence je vse črno čebel. Ulice ostanejo gosto zasedene celo takrat, kadar pritisne hlad. Srednje močna družina obseda sedem satov, podseda pa ne. Tudi okenca niso tako močno zasedena, kakor pri la družini. Skozi mreže se že kažejo letvice satnikov. Težko je določiti pravo mejo med prvo in drugovrstno družino. To nam bolj pove občutek kakor oko. Kak panj je zadi, spodaj in zgoraj ves črn čebel, na satju jih pa ni, naspotno pa je v kakem drugem več čebel na satju in manj izven njega.

8. Moj čebelnjak je od sosedovega vrta oddaljen 5 metrov. Sosed želi, da zasadim ob meji živo mejo, da čebele ne bodo nadlegovale sosedovih ljudi pri delu. Katero rastlino mi za mejo najbolj priporočate? Rad bi, da bi bila vsaj dva metra visoka in dovolj gosta. Tudi ne sme biti predraga. P. K. v R. v.

Priporočam vam navadni španski bezeg (syringa vulgaris), kostaničevje (ligustrum) ali pa gaber. Prvi dve rastlini rasteta bolj naglo,

gaber pa počasneje, je pa mnogo odpornejši in se da prav lepo oblikovati.

Zelo lepa je meja iz rdečelistne bukve (fagus silvatica purpurea). Po 5 dinarjev dobite že nad en meter visoke rastline. Primerna je zlasti za mestne vrtove.

9. Dne 13. novembra, ko je že sneg zapadel, sem ugotovil, da je neki panj izgubil matico. Imam rezervno matico, pa se je ne upam dodati, ker se bojim, da se ne bi prehladila. Ali naj počakam z dodajanjem do spomladi? R. Ž. v K.

Do spomladi bo družina bržkone tako oslabela, da bi bilo škoda žrtvovati še matico. Zato jo dodajte že sedaj. Jaz bi se prav nič ne pomišljal izvršiti operacijo že sedaj, kljub snegu. Odvzel bi deščice iznad rešetke osirotelega panja in v njegovo medišče prestavil s satjem vred družinico iz prašilčka. Prazen prostor bi zastavil s praznimi sati in panj skrbno zapažil. Seveda mora biti gornje žrelo zaprto. Sneg bržkone ne bo obležal. Porabil bi prvi topli dan, da bi matico poiskal in spustil med čebele v plodišču, satje v medišču bi pa ometel, rešetko prekril in panj zapažil.

Če tega ne bo mogoče storiti letos jeseni, izvršite spomladi takoj po prvem trebljenju.

10. Imam v čebelnjaku nekaj panjev z verandami. Pozimi imam navado, da verande s škrnjakom zaprem. Pri pregledovanju panjev pa najdem v verandah izredno veliko mrtvic. Menim, da so čebele hotele izleteti, pa so pred zaprto verando poginile.

Sosedni čebelar mi je pa pravil, da nastane spomladi prav v panjih z zaprtimi verandami velika toplota, ki čebele izvabi iz gnězda, in ker jim je izlet nemogoč, poginejo.

Kakšno ravnanje z verandami je najprimernejše? A. P. v Z.

Pozimi smete verando zapreti le ob resničnem mrazu, zlasti kadar piha strupena burja v panje. Veranda pa mora imeti majhen dušnik, da dobiva družina svež zrak, ki je potreben za dobro prezimovanje. Kadar je toplina zraka na planem nad ničlo, verande ne smejo biti zaprte, ker nastane v panju prevelika toplota, ki sili čebele k izletu, k trebljenju. Velika toplota ima za posledico veliko porabo medu, to pa čezmerno nabiranje blata v blatniku.

Ob mili zimi odletavajo smrti zapisane čebele umirat na plano. Če najdejo žrelo (verando) zaprto, umrejo pred žrelom. Ob hudi zimi umirajo čebele kar v panju. Zato je po takih zimah v panju toliko mrtvic, ob milih pa skoraj nobene.

Opazovalne postaje

Poročilo za mesec oktober.

Lepi sončni dnevi so omogočali, da so čebelice še dolgo izletavale in so še ves mesec po malem donašale obnožino. Posebno zadnje dneve v mesecu so v mnogih krajih prinesle obilo obnožine, ker o tem poroča skoro polovica postaj. Lepo vreme je tudi nam čebelarjem omogočilo, da smo lahko dodajali manjkajočo zimsko zalogo. V letošnjem katastrofalnem letu so le izredno močni panji nanosili zimsko zalogo, vsem drugim je moral čebelar priskočiti na pomoč. Kjer se zanašajo na zgodnjo pomladno pašo, in takih čebelarjev je žal

povsod še dosti, bodo imeli prihodnjo pomlad mnogo mrličev.

Tacen poroča donos 30 dkg ravno prvi dan meseca. G. poročevalec meni, da so čebele nanosile hrušev sadni sok, ker so tiste dni povsod prešali hruške. Postaja Krka žal ne omenja, od česa naj bi bil donos v drugi polovici meseca. (Morda nekaj ropanja?)

Letos so se čebelarji z neverjetno naglico iznebili vsega točenega medu, če so ga sploh kaj imeli, in povpraševanje po njem je vedno večje. Polagoma dosega med tisto ceno, ki bi prilično nekako odgovarjala resnični vrednosti tega sladkega pridelka.

Mesečni pregled za oktober 1937

Kraj	Visina nad morjem	Panj je teže						Toplina zraka			Dni je bilo										
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg	največ pridobil	najvisja	najnižja	srednja mesečna	izletnih	deževnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih			
		1.	2.	3.	1.	2.	3.												kg	dne	C°
		mesečni tretjini dkg						pri dobili	po-rabili												
Blejska Dobrava . . .	577	—	—	—	60	75	35	—	170	—	—	+18	+1	+9·70	23	4	—	6	6	19	—
Breg-Križe.	483	—	—	—	80	60	60	—	200	—	—	+22	+2	+12·06	7	10	—	16	8	7	—
Kranj	385	—	—	—	70	55	85	—	210	—	—	+27	+2	+12·01	26	13	—	12	9	10	11
Virmaše-Skofja Loka .	361	—	—	—	25	15	10	—	50	—	—	+20	+3	+11·25	21	11	—	9	16	6	26
Tacen-Šmarna gora . .	314	30	—	—	45	30	55	—	100	—	—	+21	+2	+11·37	27	5	—	11	4	16	4
Barje.	289	—	—	—	30	40	30	—	100	—	—	+18	+1	+10·00	24	6	—	7	9	15	4
Dob	305	—	—	—	40	50	30	—	120	—	—	+18	—	+9·14	2	8	—	20	6	5	—
Rova.	350	—	—	—	35	60	20	—	115	—	—	+20	+1	+10·98	23	11	—	7	5	19	7
Škorno-Novi kloster . .	450	—	—	—	35	55	60	—	150	—	—	+20	+1	+9·69	19	3	—	2	29	—	6
Sp. Ložnica-Zalec . . .	252	—	—	—	10	15	35	—	60	—	—	+17	—	+8·74	27	7	—	3	26	2	21
Leveč-Sl. Bistrica . . .	355	—	—	—	—	—	75	—	75	—	—	+20	—	+7·74	16	14	—	17	9	5	15
Muta.	387	—	—	—	30	10	20	—	60	—	—	+20	+2	+10·08	22	12	—	17	8	6	15
Sv. Duh-Selnica	536	—	—	—	30	15	20	—	65	—	—	+17	+2	+8·51	24	8	—	8	15	8	8
Studenci-Maribor . . .	265	—	—	—	45	70	105	—	220	—	—	+19	—	+9·48	17	6	—	6	13	12	6
Cezanjenci.	182	—	—	—	20	70	30	—	120	—	—	+19	+1	+10·54	4	10	—	4	15	12	22
Nedeljica-Turnišče . . .	170	—	—	—	—	25	75	—	100	—	—	+22	—	+12·19	22	7	—	6	16	9	10
Žetale-Rogatec	322	—	—	—	10	50	55	—	115	—	—	+21	+3	+12·20	19	5	—	8	11	12	12
Donačka gora-Rogatec .	397	—	—	—	20	20	30	—	70	—	—	+23	+1	+11·11	22	8	—	8	12	11	12
Kozje	307	—	—	—	10	15	25	—	50	—	—	+26	+4	+11·54	—	4	—	4	17	10	10
Videm-Krško	168	—	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	+16	+4	+10·24	18	10	—	9	17	15	5
Zakot-Brežice	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+21	+1	+10·17	30	13	—	6	22	3	14
Toplice-Dolenjsko . . .	179	—	—	—	25	30	40	—	95	—	—	+19	+1	+9·91	20	11	—	8	7	16	9
Krka.	300	—	10	5	15	35	20	—	55	—	—	+21	+3	+9·01	22	7	—	11	19	1	29
Št. Janž-Dol.	347	—	—	—	110	65	15	—	190	—	—	+26	—	+9·79	16	12	—	15	8	8	10
Št. Vid-Stična	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+20	—	+8·80	20	6	—	13	16	2	1
Cerknica	575	—	—	—	10	20	15	—	45	—	—	+21	—	+8·40	22	11	—	8	16	17	16
Sv. Gregor-Ortnek . . .	736	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Novo mesto	180	—	—	—	60	90	—	—	150	—	—	+23	—	+11·54	22	9	—	11	4	16	1
Šmarjeta	375	—	—	—	30	30	—	—	60	—	—	+22	+4	+12·12	15	14	—	7	8	16	25
Valpča vas	280	—	—	—	125	200	40	—	365	—	—	+21	+4	+12·90	13	8	—	14	13	4	12
Mekinje	415	—	—	—	30	60	30	—	120	—	—	+22	—	+10·88	26	12	—	9	12	10	23

Vsi panji so A.-Ž. sestava.

*) Panj še ni bil na tehtnici.

Nekaj čebelarških spominov

Fr. Rojina — Zg. Šiška.

(Dalje.)

Preden zaključim spomine na svoje čebelarjenje v Kolovratu, naj se vam, gospod urednik, pristrčno zahvalim, ker ste se me ob moji 70 letnici tako ljubeznivo spomnili v »Čebelarju«, in pa za polno naročje nageljnov, ki ste mi jih prinesli tistega dne z društvenim tajnikom g. Dermeljem v imenu »Slovenskega čebelarškega društva«. Obenem ste mi sporočili, da je bil takrat tudi predsednik gospod Verbič namenjen me obiskati, a je bil nujno zadržan. Lahko rečem, da v svojem življenju nisem bil nikoli častihlepen, ali vsa ta odlična počastitev me je zelo ganila, kakor tudi čestitke mojih mnogoštevilnih prijateljev in znancev. Vsem in za vse najlepša zahvala!

Prva pot po bolezni mi je bila na sv. Jurja dan k Pergalu. Sicer sem bil še zelo oslabljen, in so se mi temnovišnjeve lise od koz še precej poznale po vsem obrazu, ali sončno in brezvetrno vreme me je izvabilo k čebelam, po katerih sem hrepenel že toliko časa. Zgodnje češnje so bile že vse v najlepšem cvetju, ker so zavoljo zgodnje pomladi prehitale svoj navadni čas cvetenja za dober teden. Komaj zavijem izza vogla Pergalove hiše gor proti uljnaku, že zaslišim zamolklo šumenje čebel. Kako neki bi mogel primerno opisati blažena čustva, ki so me obhajala takrat na nepozabni klopci pri Pergalovem uljnaku, ko sem po toliko bridkih, kot večnost dolgih tednih mogel zopet opazovati in poslušati veselo čebelje vrvenje, a je tako malo manjkalo, da me ni že kril temni grob. — Tedaj jo primaha od nekod tudi Pergav, ves vesel, da mi bo zopet mogel razkazati moje in svoje čebele, o katerih mi je hodil skoraj vsako nedeljo in praznik poročat, kakšno pašo da imajo in kako se razvijajo. Poznalo se jim je že po letenju, da je morala biti spomladanja paša jako dobra, kajti v žrelih se je vse mašilo. Ko sva bila pregledala vse panjove tudi znotraj, sem sprevidel, da me je čas za spomladnje izpodrezavanje odvišnjega medu že prehitel, ker so čebele prav v vseh panjéh zasedale satje tudi že zadaj ter so deloma novile. Sicer sem imel le tri pretežke plemenjake, pa sem si mislil, da si bodo morale čebele pač same po svoje pomagati. »Marijinemu oznanjenju«, ki je bilo že nabito polno, sem pa še tisti večer naveznil precejšnjo škatlo, opremljeno s praznim satovjem, ali preizvrstna matica je ušla skoz veho gor in zalegla skoraj vse sate, še preden so jih mogle čebele zaliti z medom. Najbrž bi bil storil bolje, ako bi dal v škatlo samo en sat za zvezo nad veho; tedaj bi začele čebele staviti

zgoraj novo satje in ga sproti zalivati in matica bi ostala spodaj. Škode pa zato ni bilo nobene, ker so bili potem roji tem večji.

Ko sva se bila s Pergalom vrnila zopet na klopco, mi pravi skoraj bahavo: »Kaj ne, dobro žival imava. Vsi panjovi so pa že tako lepo izenačeni, da ni med vsemi niti enega slabega, še srednjega nobenega, ampak vsi so dobri in prav dobri, kar se redkokdaj primeri. Vaše »oznanjenje« in moja »Radgand« (sv. Radegunda, patrona cerkve na Strmi njivi) sta za ta čas res nekaj posebnega, ali oni iz Bôrij« — mislil je na tistega čebelarja, ki mu je za kozami umrla hčerka, o kateri sem pravil v oktobrski številki — »ima pa panj, kakršnega še nisem videl, vi pa najbrž tudi ne. V nedeljo sem bil gori in se nisem mogel načuditi, kako so čebele sule iz obeh žrel tega velikanskega panju, ki meri v širjavo nič manj kot 22 col, dolg je 30 col, visok pa 7 col. Lajson!«

Ako preračunimo te številke, odštevši pri vseh treh razsežnostih po dvojno debelino lesa, tedaj vidimo, da drži taka galeja nad 66 litrov. Kakor je ta mera za kranjiča pregrostopasna, je bila ona, ki jo je določilo nekó »Osrednje čebelarško društvo« za originalni kranjski panj v izmeri 70×30×16 cm, merjeno zunaj, premajhna. Toda na to so silile takratne razmere, ko se je izvažalo na tisoče kranjičev, in bi večji panjovi ne romali tako varno v širni svet. Za domače čebelarjenje v kranjičih je pa Janševa mera še dandanes najprimernejša, zakaj Janša je pač dobro vedel, kaj priporoča.

Drugega dne sem se napotil v Bôrje gledat tisto čebelarško čudo. Prispel sem k uljnaku, ki je stal v bregu nad hišo, ob najboljšem letenju čebel. Res, Pergav ni pretiraval, kajti dotični panj je letel iz obeh žrel, da se končnica skoraj ni videla iz čebel. Bil sem vanj popolnoma zaverovan, ali kaj, ko je bila pa moja tiha želja, prisvojiti si ga, brezupna, zakaj kdo neki bi se mogel ločiti od takega panjů? Gospodarja sem poznal že dalj časa kot jako zgovornega in živahnega moža, saj sva že dokajkrat posedela pri njegovem uljnaku, in se je ob nedeljah ali praznikih od maše grede ob lepem vremenu tudi on kaj rad pomudil pri Pergalovih čebelah, ko je pa tistikrat počasi in molčeč krevsal proti uljnaku, sem takoj vedel, da mož še ni prebolel izgube svoje edinke. »Dober dan, oče« — ga pozdravim dol na stezo. »Oh, saj vedó, zdaj nisem več oča« — pravi žalostno — »zato me pa tudi nobena stvar več ne veseli; še čebele ne, ki sem jih imel razen rajnke Marjance najrajši na svetu. Tolazil sem ga, kolikor sem pač mogel, potem mu pa, da ga odvrnem od otonih misli, povem, kako da mi je Pergav

hvalil njegov veliki panj. »O, panj je res dober, sedi že za roj, in ne bo noben teden, ko bo rojil. Molčé me pa skrbi, kako bom zdaj, ko Marjance ni več, s svojo naduho spravljal roje z visočin; deklina je pa zlezla za rojem kot verca celo na vrh tistele strdenke. Zato bi se čebel rad iznebil; čim prej, tem rajši.« Potemtakem, sem si mislil, je pa panj že toliko kakor moj, samo da je naprodaj; cena me ni skrbela, čeprav sem se nadejal, da bo z ozirom na velikost in kakovost panjů precej visoka. Ko sem mu bil povedal, da sem kupec za veliki panj, je odstranil gabrovo listje, ki je imel z njim še vedno tudi zadaj zapažene panjove, ter varno odprl končnico. Pogled za bogove! Čebele so sedele za dva prsta manj kot do konca, a tako mirno, da dalj časa ni izletela ne ena iz panjů; torej so res že trdo sedele na roj. Vzel sem končnico, da na soncu pregledam razne zapiske na nji, ki pa prav za prav niso bili zapiski, ker sedanji gospodar ni znal pisati črk, pač pa neke številkam nekoliko podobne kavse, a njegovi predniki še takih niso poznali ter so si pomagali z nekakšnimi znamenji, na katera so se razumeli oni sami. Panj je moral biti že zelo star, ker je bilo na končnici vse polno takih tajinstvenih beležk; letnice pa na panju ni bilo nobene. Ko sem podal možu končnico, da panj zopet zapre, me vpraša, če sem našel »cifro« 103? Ko mu zanikam, mi jo pokaže in pove, da je tehtal panj 75. leta toliko funtov; pokaže mi pa tudi še neke hiroglife svojega deda, ki naj bi pomenile 114 funtov 3 unče. — Ko je bil panj zopet zaprl in ga skrbno zadelal, sva se vrnila na klopco, da skleneva kupčijo. »Pri čebelah« — pravi — »ne sme biti nobenega pogajanja, sicer ni sreče pri njih; komur cena ni všeč, naj jih pač ne kupi. Spomladi je stal panj na izbiro, odkar pomnim, pet goldinarjev, in to-

liko boste dali za mojega tudi vi, pa Bog daj srečo!« Dal sem mu petak in ker sem tako dobro kupil, še en goldinar povrh kot božji denar. »Bohlonej!« — se mi zahvali — »tale goldinar bo pa za mašo za našo Marjanco.« Naročil sem mu še, naj že popoldne pospravi vse listje s panjů, in ga, ko ponehajo čebele leteti, tudi zadaj odpre, da ne bo v njem prevelike vročine. — Proti večeru sva prišla s Pergalom s čebelarstvo krošnjo po panj. Ker pa zadnja končnica ni imela nobenega duška, si je Pergav odvezal svoj predpasnik ter ga namesto končnice z nekaj žeblički pripel na panj. Prinesla sva zelo težki panj, oziroma sam ga je prinesel, ker mu jaz še nisem mogel pomagati, srečno domov, toda komaj, komaj. Pergav je bil sicer silno trden možak, ali to nerodno breme, ki ga je zavoljo prevelike širine vleklo preveč nazaj, ga je zdelalo tako, da sva morala naposled počivati že na vsakih sto do dvesto korakov, pot pa mu je neprenehoma kapljal od nosů in brade. Še štirinajst dni pozneje mi je tožil, da ga boli še ves život, kot bi bil prav močno stopen. Dejal je, da je nosil že pač večje teže, takó nerodne pa še nikoli. Ker ni maral za svoj veliki trud, ki ga gotovo vse svoje življenje ni več pozabil, nobenega plačila, sem mu v nedeljo po tisti nošnji v zahvalo v gostilni tako postregel, da mi je ves zadovoljen in v najboljši volji s kozarcem trkaje nazdravljaval s svojim tirolskim »cumshajt, cumsleben!«

Mislil sem, da bo današnje nadaljevanje kolovraških čebelarstvih spominov zadnje, ali čim dalje sem pisal, tem več se mi jih je še oživelo, torej jih bom prihodnje leto nanizal, če bom le mogel, še nekaj. Med tem pa čestita čebelarstva bratovščina, v zadovoljstvu obhajaj božične praznike! Cumshajt, cumsleben!

Društvene vesti

Zahvala in ponovna prošnja. Vsem, ki so nam na prošnjo v zadnji številki Slov. Čebelarja poslali podatke o velikosti celic pri naravnem satju (v kranjčih ali koših), se za pozornost prav lepo zahvaljujemo. Treba pa je, da dobimo še več podatkov, zakaj čim več jih bo, tem laže in zanesljiveje bo mogoče izreči sodbo, kako velike morajo biti celice, da so v skladu z naravnim delom čebele.

Prosimo tudi naše čebelarje-inteligente, da akcijo podprejo, vabimo pa sploh vse čebelarje k sodelovanju.

Podatke pošljite na naslov uredništva. Imena sodelavcev bomo objavili.

Občni zbor podružnic. Nekateri zbori podružnic so zelo slabo obiskani. Najbrž bo pogrška v tem, ker objavijo nekatere podružnice zbor le v našem listu, ne opozore pa nekaj dni prej še pisмено vse čebelarje svojega okoliša. Opozorjamo vse podružnice, da marsikdo pozabi na občni zbor, ako ga še posebe na to ne opozorimo. Prosimo vse gg. tajnike, naj to store nekaj dni pred občnim zborom. Pisma naj raznesejo po vaseh n. pr. šolski otroci. Občni zbori morajo biti sklicani najkasneje do konca januarja 1938.

Članarina. Vse člane in podružnice prosimo, da nam zaostalo članarino v teku meseca

decembra gotovo nakažejo, da bodo računi v redu. Društvo potrebuje denar za kritje računov, ki jih je koncem leta vse polno. Mnogo je še neplačane članarine, zato naj člani pohite vsaj zadnji mesec.

Naše knjige. Za zimske mesece si ne moremo misliti zanimivejših knjig za čebelarja kot so Jugova »Praktični čebelar«, prof. Verbičeva »Čebelne bolezni«, prof. Miheličeva »Anton Janša, slov. čebelar«, ki jih ima društvo v zalogi. Čebelarji, naročajte jih, mnogo koristnega boste dobili v njih.

Gradivo za občne zборе je tako obsežno, da bi se moral vsak občni zbor vršiti ves dan in ne samo nekaj ur. Zato toplo priporočamo, da podružnice razpravljajo na zborovanih o vseh čebelarskih vprašanjih, posebno o potrebah čebelarjev podružničnega okoliša, o izboljšanju paše, o notnih panjih, o skupni kuhi voska, o predavanjih, nabavi skupnega

orodja, pridobivanju članov, o večkratnih sestankih čebelarjev, čitanju knjig itd.

XXXVII. seja dne 21. oktobra 1937. Odbor je razpravljal o tekočih zadevah Društvene Čebelarne, o razprodaji sladkorja in o nabavi oprave za sejno sobo.

XXXVIII. seja dne 28. oktobra 1937. Odbor je sklenil, da se bo društvo udeležilo razstave Udruženja stručne štampe v Beogradu, kjer bo društvo razstavilo svoje knjige in časopise. Daljša razprava je bila glede sadne razstave v Mariboru, ki se je bo društvo udeležilo z raznimi čebelarskimi predmeti.

XXXIX. seja dne 12. novembra 1937. Na seji je odbor temeljito razpravljal o novem osnutku čebelarskega zakona, ki ga bo »Savez« predložil ministrstvu za kmetijstvo. Zakon obsega preko 60 paragrafov, ki so bili potrebni, da se jih točno pretrese in izpopolni.

XL. seja dne 16. novembra 1937. Na tej seji je odbor nadaljeval z razpravo o osnutku čebelarskega zakona in z delom končal. Celoten predelan osnutek bo društvo izročilo še čebelarju-pravniku, na kar ga bo odposlalo v Beograd.

Naše podružnice

Ljubljanska podružnica bo imela letos zadnjo odborovo sejo v torek 7. decembra t. l. ob 3 zvečer v posebni sobi gostilne »Banko« na Šmartinski cesti v Ljubljani. Člani in njihovi prijatelji so na odborovih sejah zaželeni in vedno dobrodošli gosti. Tajnik.

Podružnica Kapela-Slatina-Radenci je priredila dne 15. avgusta t. l. enodnevno čebelarsko poučno predavanje v šolskem prostoru pri Kapeli. Udeležilo se ga je 32 poslušalcev. Predaval je g. Peter Močnik, šolski nadzornik iz Studencev pri Mariboru. V poljudnih besedah nam je govoril o slabicah, o čebelnih boleznih, o kuhanju medenega vina in medice, o vzreji matic in potrebi trotovine itd.

Predavanje je bilo zelo zanimivo in poučno. Pred razidom smo se prav iskreno zahvalili gosp. predavatelju za trud in poštrevnost. Zastran letošnje čebelarske letine, ki je bila ena izmed najkatastrofalnejših, nimamo ničesar poročati nego to, da smo morali čebelne družine združevati, če jih hočemo ohraniti skozi zimo do bodoče čebelne bere. — Za dežjem mora solnce priti — zato tudi mi upamo, da nas bo bodoče leto bolj blagoslovilo, da bodo naše čebelice dovolj nabrale zase in vsaj nekaj za čebelarjev loncec.

S čebelarskim pozdravom J. Ketiš, tajnik.

Občni zbori podružnic.

Podružnica Ormož-Velika Nedelja dne 6. jan. 1938 po prvi sveti maši pri g. Francu Hrziču v Mihovcih pri Veliki Nedelji.

Podružnica Tacen pod Šmarno goro dne 26. decembra t. l. ob 2 popoldne pri I. Snoju v Tacnu št. 19 (zgoraj v pevski sobi).

Podružnica Kapela-Slatina Radenci dne 6. januarja po rani sveti maši v gostilni Horvath pri Kapeli.

Podružnica Kranj na sv. Trije kralje dne 6. januarja 1938 ob 2 popoldne v stranskih prostorih hotela »Kranjski dvor« (po domače pri g. Peterlinu).

Podružnica Celje dne 19. decembra ob 9 dop. v pisarniških prostorih uradniške zadruge v Celju.

Podružnica Laze pri Planini, dne 26. decembra ob pol 14 v gostilni pri Fatur Ivanu.

Podružnica Škofja Loka, dne 12. decembra. Kraj in uro zborovanja bo sporočilo tajništvo podružnice vsem čebelarjem. Najbrž bo občni zbor zvezan s predavanjem.

Središče ob Dravi, 19. decembra ob 14 v prostorih gostilne g. Lepšine.

Ljubljanska podružnica bo imela letošnji redni občni zbor v nedeljo 19. decembra t. l. ob 9 dopoldne v posebni sobi gostilne »Banko« — pri Nacetu« na Šmartinski cesti v Ljubljani. Odbor poziva prav vse čebelarje, stanujoče na teritoriju naše podružnice, organizirane kakor tudi še neorganizirane, da se v obrambo pred usodnimi okoliščinami, ki groze s propadjo našim čebelarstvom, združijo prav vsi brez izjeme ter s svojo delavnostjo omogočijo tako celoti kakor slehernemu posamezniku obstoj in napredek. Obveznost udeležbe smatrajte za svojo častno dolžnost. Odbor.

Člane pozivamo, da se zborov zanesljivo in polnoštevilno udeleže. Ne pozabite na članarino!

Novi grobovi

Dne 27. oktobra je nenadoma umrl orožniški komandir v pokoju g. **Luka Jenko**, član novomeške čebelarske podružnice.

V spominu se oziram na prva leta njegovega čebelarstva, na oni mali čebelnjak pod hišo njegove službene postaje na Suhorju v Beli krajini. S kako skrbjo neguje svoje ljubljene čebelice, kako pobira premrle in otrple, jih ogreva in vrača panjem, kakor bi za sle-

herno izmed njih vedel, kje je njen dom. Ves svoj prosti čas je posvečal čebelarstvu. Domačini, kateri takrat še niso doumeli pomena naprednega čebelarstva, so videli v njem vzor čebelarstva marljivosti. Kdo bi naštel vse one čebelarje v Beli krajini, ki so prihajali k pokojnemu Jenku po nasvete. Ni bil izmed tistih čebelarjev, ki smatrajo svoje znanje za svojo lastnino, ki ne privoščijo svojemu sočebelarju, da bi tudi on izkoristil dobrote, ki jih nudi narava vsem.

Nemala je Jenkova zasluga za dosedanj napredek čebelarstva v Beli krajini. Z besedo, z nasvetom, največ pa s svojim lastnim napredkom, je vnel domačine za napredno čebelarstvo.

Ko so zbirali prve kamne za sedanji »Janšev dom« je med prvimi položil svoj obolus na oltar čebelarstva.

Preveč bi bilo omenjati vseh njegovih čebelarskih sestankov na Lokvici, Praprečah, Strelkjevcu, Osojniku, Selih in drugod, kjer je povsod padlo zrno na rodovitna čebelarska tla. Do svojega odhoda iz Bele krajine je bil predsednik metliške podružnice. Udeležil se je skoraj sleherne prireditve, kjer se je delalo za procvit čebelarstva. Svoje pridelke je razstavljal na vsaki čebelarski razstavi in bil zanje večkrat odlikovan in pohvaljen. S svojo čebelarsko marljivostjo si je tekom let uredil lepo in veliko čebelarstvo. V slabih letih ni klonil in ni zapustil svojih ljubljenih čebelic. Na potu do svojih ljubljensk mu je usoda prežgodaj prestrigla nit njegovega življenja.

Nam vsem, ki smo Te poznali, dragi Luka, ostaneš v častnem spominu! Naj Ti bo lahka zemlja poleg Tvojega sina!

F. Kobal — Ljubljana.

Že zopet je posegla smrt v naše čebelarske vrste. Dne 29. oktobra je preminul g. Jakob

Dolar, član podružnice na Barju. Pokojnik je bil v najlepši moški dobi, saj mu je bilo komaj 42 let. Kdor ga je poznal, se je moral čuditi njegovi volji do dela. Bil je invalid, ki je izgubil v svetovni vojni nogo, pa vendar ni nikdar obupaval, marveč je iskal le v delu rešitve. Saj si je šele po vojni uredil lastno mizarsko delavnico, ki jo je vedno izpopolnjeval. Kljub zaposlenosti si je omislil

čebele, ki so mu bile v posebno veselje in razvedrilo.

Podružnica na Barju je izgubila zavednega in delovnega člana, njegova družina pa svoje najdražje.

Za pokojnikom žaluje žena z dvema otrokoma. Z njimi sočustvuje tudi podružnica na Barju, ki bo Jakoba ohranila v trajnem spominu. Naj v miru počiva!

† **Sušnik Miha**, postajenačelnik v Uršnih selih na Dolenjskem, je umrl dne 5. novembra. Pokopali so ga dne 7. novembra v Šmartnem pri Kranju. Bil je dober čebelar in ljubezniv človek. N. v m. p.!

Drobir

Zagrebska »Pčela« je sedaj odgovorila na našo beležko na str. 111 Sl. Č. Gospod W. (Wittmann?) pravi: »Pri nas imade u svim krajevima križanih pčela sa žutim kolobarima na zatku, te smo mi s njima potpuno zadovoljni, jer daju rojeve i meda. Neka gg. oko Sl. Č. proputuju sve naše krajeve, sjeverne i južne, pa če se uvjeriti, koliko križanki imade i koliko su meda nabrale; neka idu u Hrv. Primorje i Dalmaciju, odakle se i ove loše godine silni med izvaža!... Zanimivo bi bilo napisati, koliko trebaju ljubitelji »sivkih« bezporeznog sladara, a koliko oni, gdje prevladavaju križanke.«

Gospod W. nam gotovo ne bo zameril, če se njegovih trditev nekoliko dotaknemo. Predvsem omenjamo, da nam je vseeno, s kakšnimi čebelami čebelarijo onkraj Sotle. Mi se v to zadevo nismo nikdar vtikali, zato tudi ne moremo molče dopuščati, da bi poljuben človek označeval naše prizadevanje za očiščenje in požlahtnjenje domače čebelje pasme kot reklamo za trgovino s sivkami. Tako trditev more izreči le človek, ki nima trohice pojma o velikem obsegu enakega gibanja pri drugih kulturnih narodih. Ali ni skrajni čas, da skušamo tudi mi, ki imamo tako odlično čebeljo pasmo, storiti kaj za njeno požlahtnjenje?

Trditev, da so hrvatski čebelarji s čebelami »sa žutim kolobarima na zatku« popolnoma zadovoljni, se sicer lepo sliši, ne dokazuje pa ničesar. Lahko jo smatramo zgolj za izraz mentalitete posameznika, lahko pa tudi za dokaz, da med hrvatskimi čebelarji ni niti enega, ki bi se za čistočo domače čebelje pasme kolikaj zanimal. Zadovoljni, zadovoljni! Ta pojem je včasih prav problematične vrednosti. Saj so zadovoljni, m o r a j o biti zadovoljni, tudi tisti siromaki, ki orjejo in mlatijo z najpriprostejšim orodjem in živijo kljub bogastvu zemlje in razkošnosti po mestih v obupni primitivnosti, če pa ni nikogar, ki bi se mu zdelo vredno, da jim odpre oči in jih pouči.

Tudi nas veseli, da je bila v Hrvatskem Primorju in po Dalmaciji izvrstna letina, Ondotni čebelarji se pa zavedajo, da za to ne gre hvala rumenim kolobarjem na zadku čebel, marveč predvsem nebeškemu vrtnarju, ki je ondotno skalovito zemljo letos zalival s posebno vneto.

Gospod W.! Ali se še spominjate izza ljudskošolskih let tiste legendarne uganke, ki jo je bajje zastavil navihan kmetič Jožefu II.: Če bo prišlo, ne bo prišlo, če ne bo prišlo, pa bo prišlo. To uganke lahko prenesemo tudi na čebelarstvo letine v Dalmaciji. Če pride suša, ni medu, če ne pride, pa je. Obilica dežja je bila letos za dalmatinske čebelarje blagoslov, za druge katastrofa. Morda so pa katastrofo povzročile čebele sivke?

Koliko sladkorja smo letos porabili za naše sivke, bi rad vedel g. W. Mnogo — ni šlo drugače! Tudi pri nas so vse čebele letos odpovedale, sivke in rumenke. Naši čebelarji ne znajo delati vremena. Ker je med njimi mnogo takih, ki so napredni tudi po srcu, ne samo po jeziku, so suhe družine založili s sladkorjem. Ali ni to pošteno in v redu? Saj so tudi premnogi hrvatski čebelarji morali storiti isto, kajti sam g. W. piše na str. 33 »Pčele«, da so na Hrvatskem »samo u pojedinim mjestima pčele nešto meda nabrale in da su občinom košnice prazne i gladne«. Vsem svojim panjem je moral pokladati sladkor celo ob cvetenju akacije in lipe...

Nas prav nič ne zanima, koliko sladkorja so porabili ti ali oni čebelarji pri zazimovanju čebel, strašno bi pa radi videli, da bi kdo spomladi odkritosrčno napisal, koliko sladkorja bi bili morali porabiti tisti čebelarji, ki zazimujejo panje bolj »racionalno«, tako racionalno, da je njih spomladansko glavno opravilo — pokopavanje mrličev. Gospod W.! ta statistika bi bila v resnici zanimiva.

Zanimivo odkritje. »Novi Pčelar« se je pritoževal, da Jugoslavija ni bila zastopana na mednarodni konferenci za kužne bolezni čebel, ki je bila oktobra meseca lanskega

leta v Pragi. Urednik »Českega Včelara«, gospod dr. Jaroslav Ritiř, je sedaj poslal uredniku »Novega Pčelara« pismo, ki meče čudno luč na beograjske čebelarstvo osebnosti, ki smo jim svoječasno zaupali reprezentanco jugoslovanskih čebelarjev doma in v inozemstvu. Gospod dr. Ritiř piše, da je naša abstinenca na omenjeni konferenci žalostila tudi češko-slovaške čebelarje. Zveza jugoslovanskih čebelarjev je bila na konferenco pravilno povabljen, toda na pisma, ki jih pošiljajo Čehoslovaki bodisi na naslov »Saveza« ali na naslov posameznika, večinoma ni odgovora.

G. dr. Ritiř pravi na koncu svojega pisma, da bi bili »Čehoslovaki« zelo hvaležni, ako bi se te nezaželene razmere pri nas nekoliko izpremenile.

Pa so pred leti iz Beograda bruhali ogenj in žveplo na Slov. Čeb., ki je opozarjal na te razmere!

Tudi zanimivo in značilno. Iz poročila o letošnjem mednarodnem čebelarstvu kongresu v Parizu je razvidno, da sta se kongresa udeležila tudi zastopnika Jugoslavije in Srbije, toda naš društveni predsednik, g. prof. Verbič, ki sedaj predseduje tudi »Savezu«, pravi, da ni bil v Parizu in da nič ne ve, kdo je šel tja kot delegat Jugoslavije. Z njegovo vednostjo ni šel kot odposlanec »Saveza« nihče. Čudno, prečudno!

Društveni lončki za med iz povišane lepote so se občinstvu zelo priljubili. Posoda je okusna in vabljiva. V teh posodah prodajajo čebelarji samo med fine vrste. Ajdovega ali kostanjevega nihče ne devlje vanje, ali pa samo vpricho kupca na njegovo izrecno željo.

V nekem letovcišču je nekdo letos napolnil lončke z ajdovcem, ne da bi kakovost medu na lončku označil. Blago je oddal v prodajo drugemu, ki je domneval, da je v lončkih, kakor običajno, cvetlični med. Kupci so se zgržali nad vsebino, ker so lončke kupili v dobri veri, da je v njih cvetlični med.

Te ga bi ne smelo biti. S takim kupčevanjem napravljamo škodo sami sebi in diskreditiramo lončke. Naše podružnice bi morale tako ravnanje onemogočiti. To ni težko, ker mora biti na pokrovu lončka žig čebelarja-prodajalca.

Cene medu v nadrobni prodaji se še vedno dvigajo in so dosegle že lepo višino. Ajdovca prodajajo po 20 din, cvetličnega po 22 do 24 dinarjev kg. Medu je zelo malo in ga imajo samo tisti trgovci, ki so si ga pravočasno preskrbeli. Kmalu po novem letu bodo vsi prodajalci medu lahko zaprli prodajalne. Kaj takega čebelarstvo svet pri nas še ni doživel.

700 vagonov sladkorja so letos porabili češko-slovaški čebelarji za svoje čebele, tako slaba letina je bila gori. Avstrijski čebelarji so

ga pokrmili 200 vagonov. In pri nas, v Jugoslaviji? Ne vem, če ga je šlo v celem 10 vagonov. Pa nikar ne mislite, da ga nismo potrebovali mnogo več. Pri nas so pokrajine, kjer poznajo čebele samo ob dobri letini, ob slabi pa — hodi z Bogom, preživi se kakor veš in znaš, ali pa umri.

Kako odstranimo zadelavino (smolo) z okenc panjev? Pred leti smo že popisali, da jo najlaže odstranimo s ščetko iz žice. Če z njo tolčemo po zadelavini, odleteva v manjših ali večjih drobcih in mreža na okencu je kmalu čista. To lahko storimo le ob hladnem vremenu, ko je zadelavina krhka.

Letošnjo jesen sem očistil mreže s pomočjo goreče sveče. Plamen sem držal pod zadelavino toliko časa, da se je vnela. Ko je nehala goreti, sem zopet podstavil plamen in to ponavljal toliko časa, da je bila mreža čista. Nato sem »žlindro« s sirkovo ščetko odstranil in je bila mreža potem kot nova. Ko zažigaš zadelavino, pazi, da ti ne kane na prste. Bržkone bi salamensko bolelo.

Zelo grd pogled je, če odpre čebelar panj, pa so okenca vsa nakacana z zadelavino, zato naj jo redoljubni čebelar kdaj pa kdaj odstrani na ta ali oni popisani način.

Voska je za trenutno potrebo dovolj. Večjega povpraševanja ni. Cene so ostale neizpremenjene. V spomladanskih mesecih se utegne kupčija s tem blagom oživeti.

Gostoča sladkorne raztopine pri poznem jesenskem pitanju mora biti večja kakor ob toplem vremenu. Takrat čebele ne morejo raztopine tako temeljito pripraviti in predelati v dobro zimsko hrano, ker je njih delovna zmožnost kljub dobri volji znatno zmanjšana. Prevodeno hrano ne morejo pravilno zgostiti in sladkor popolnoma invertirati. Zato jim moramo pokladati raztopino v razmerju 1 kg sladkorja: 7 desetink l vode, ali na 2 kg sladkorja pičel poldrug liter. Panji, ki so dobili prevodeno raztopino, slabo prezimijo, zlasti satje rado plesni, še rajši pa nepokrita obnožina. Blagor čebelicam in čebelarju, če so po pitanju dnevi še topli, da se panji lahko prezračijo in dodobrega posuše. Potem družine izvrstno prezimijo.

Za kratek čas. Kakšna bo letošnja zima? To vprašanje zanima vse čebelarje, zlasti tiste, ki nimajo mirne vesti. Astro-meteorološki napovedovalci, to so tisti, ki so zamaknjeni v

zvezde, napovedujejo mnogo snega, kar bo v veselje smučarjem in tisti ljubljanski delniški družbi, ki namerava sneg konzervirati v kozelcih. Tudi po nenavadni toplini morskkega toka, ki obliva severno obalo Evrope in ki prihaja iz vročega mehiškega zaliva, prerokujejo milo zimo, še milejšo od lanske. Naši ornithologi (proučevalci ptic) pa niso tega mnenja. Govore o hudi zimi, češ ptice so zgodaj odletele v južne kraje.

Tudi Stric Matic govori nekaj o hudi zimi. Jeseni je mnogo ril po zemlji in opazil, da so se gliste, črvi, razne ličinke, stonože, brzci, polži in njegova želva nenavadno globoko zarili v zemljo. Tudi slabo založeni panji mnogih naših čebelarjev utegnejo privabiti dolgo zimo.

Moj znanec čebelar Jože sklepa na hudo zimo po svoji prazni drvarnici, Komarjeva Neža pa po strganih čevljih. »Še vselej, kadar sem imela slabo obutev, je bila zima huda in bo tudi letošnja, boste videli,« mi je dejala.

Ves zmeden od vseh teh napovedi, sem vprašal tudi prijatelja Frančiška v Šiški, naj mi še on pove svoje mnenje. Dolgo je molčal, naposled pa nekako jezno odgovoril: »Prida že ne bo, pa naj bo dolga ali kratka, huda ali mila — medenih potic ne bo, pa konec besedi...«

Ta odgovor me je precej potrl, toda moje radovednosti ni mogel potolažiti. Spomnil sem se prijatelja Franclja z Grosupljeja, ki se na vreme spozna nič koliko. In sem res na pravega naletel! Najprej me je seznanil s Herschlovim koledarjem, nato s stoletno pratiko, potlej s črnim testamentom Janeza Gavznika in sanjskimi bukvami vedeževalke Jere, nato je začel obdelavati luno in njene izpremembe (kvarto, kvinto itd.), govoril o važnosti stote ure po mlaju, povedal celo kopo kmečkih pregovorov, ki vsi drže, kakopak!, nazadnje pa mi prav strogo zaupno zaupal, da prav za prav nihče ne more povedati, kakšna bo zima. Koledar je ustvaril človek po svoji volji, vremena pa ne more tej volji podrediti, ker ga imajo na vrvcih višje sile kakor so čebelarški in drugi vremenoslavci. »Vidiš, tako je,« je dejal in si prižgal cigaretko — ne, ni jo prižgal, ker pozimi zaradi vremena ne kadi... Upam da sedaj veste, kakšna bo zima.

Vesele božične praznike želimo vsem gg. sotrudnikom in čitateljem Sl. Č.

Uredništvo.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljeni na »Slovensko Čebelarstvo« v Ljubljani. Ček, račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarstvo potrebščine je pošiljati na »Društveno Čebelarstvo« v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 35-45. Ček, račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/l. Telefon 38-38

Knjige, ki jih ima Čebelarstvo v zalogi:

Napredno, umno in dobičkanosno čebelarstvo zahteva od vsakega čebelarja ogromno strokovnega znanja, ki si ga pa more čebelar pridobiti le z dobrimi knjigami. Zato priporočamo, da si čebelarji nabavijo sledeče knjige, ki jih ima društvo na zalogi:

Donat Jug: Praktični čebelar, obsega 300 strani in 140 slik ter opisuje vso snov, ki jo o čebelarstvu mora vedeti napreden čebelar. Velja v platno vezana Din 50.—, mehko vezana Din 40.—. Za poštnino je poslati še Din 5.— za vsako posamič poslano knjigo.

Prof. Josip Verbič: Čebelne bolezni, ki obsega 48 strani in opisuje, kaj povzroča, kako spoznavamo in zatiramo čebelne bolezni. Jako poučna knjižica bo rešila življenje marsikateri čebelni družini, če se bo čebelar ravnal po njej. Velja Din 2.—, za poštnino Din 1.—.

Stane Mihelič: Anton Janša, slovenski čebelar, obsega 164 strani in opisuje zgodovino našega čebelarstva in življenje ter delo Janše — očeta slovenskega čebelarstva. Iz spoštovanja, ki smo ga dolžni Janševemu spominu, ne bi smela ta knjiga manjkati v nobeni čebelarški hiši. Velja za člane Din 20.—, za nečlane po Din 25.—.

Prof. Josip Verbič: Vrednost in poraba medu, priročna knjižica obsega 24 strani in opisuje vse, kar je treba vedeti o vrednosti in porabi medu. Velja le po Din 1.50 in je zelo pripravna za reklamo.

Društvo ima na zalogi tudi nekaj nemških knjig, ki jih oddaja po zelo nizkih cenah. To je:

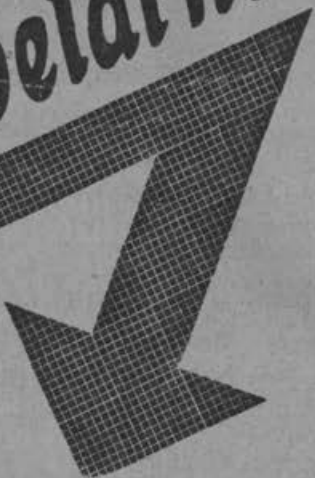
Die Volks- und Mobilzucht der Krainer Biene, spisal Br. Rothschütz. Cena Din 2.—. Obsega 68 strani in je neobhodno potrebna za vse, ki se bavijo s kranjci.

Čebelarji!

Kdo Vam najboljše
postreže s čebelarskimi
potrebščinami?

Društvena Čebelarna

v Ljubljani, Tyrševa c. 21

ki je domače podjetje in last
Slov. Čebelarskega društva

Ček. račun 15.645 - Telefon 35-45

Največja zaloga čebelarskih potrebščin v dravski banovini

Kupuje

vosek in med po najvišjih dnevni cenah

Prodaja

vse čebelarske potrebščine, najboljše kakovosti, po nizkih in solidnih cenah

Svojim članom in podružnicam daje primerno popuste. Zahtevajte cenik

Čebelarji, podpirajte z naročili lastno podjetje